

KORREKSION-PEDAGOGIK ISHLARNI TASHKIL ETISHNING TASHKILIY, HUQUQIY, USLUBIY VA AMALIY YORDAM KO'RSATISH USULLARI

*Jizzax davlat pedagogika universiteti
O'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi talabasi
Keldibekov Jahongir*

Annotatsiya

Ushbu maqolada korreksion-pedagogik ishlarni tashkil etishning tashkiliy, huquqiy, uslubiy asoslari va amaliy yordam ko'rsatish usullari yoritiladi. Imkoniyati cheklangan bolalarga ta'lim berishda samarali pedagogik yondashuvlarni qo'llash, maxsus metodikalardan foydalanish hamda korreksion ta'lim jarayonini takomillashtirishning muhim jihatlari muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: korreksion pedagogika, maxsus ta'lim, defektologiya, pedagogik rehabilitatsiya, individual yondashuv, psixologik-pedagogik yordam.

Bugungi kunda korreksion-pedagogik ishlar imkoniyati cheklangan bolalarni jamiyatga integratsiya qilish, ularning ta'lim olishi va rivojlanishiga ko'mak berishning muhim vositasiga aylanmoqda. Ushbu jarayon pedagogik hamda tibbiy-reabilitatsion yondashuvlar asosida amalga oshiriladi. Korreksion ta'lim jarayonining asosiy maqsadi bolaning jismoniy va intellektual imkoniyatlarini hisobga olgan holda uning individual rivojlanishiga yo'naltirilgan maxsus dasturlarni ishlab chiqishdir.

Korreksion-pedagogik ishlarni tashkil etishning asosiy tamoyillari. Korreksion-pedagogik jarayonni tashkil etishda quyidagi asosiy tamoyillarga rioya qilish lozim:

Individual yondashuv – har bir bolaning ehtiyojlari va imkoniyatlariga mos keluvchi maxsus ta'lim dasturlarini ishlab chiqish.

Kompleks rehabilitatsiya – pedagogik, psixologik va logopedik yondashuvlarni uyg'unlashtirish.

Davomiylik va tizimlilik – ta'lim jarayonini bosqichma-bosqich tashkil etish va uning natijadorligini monitoring qilish.

Moslashtirilgan muhit – imkoniyati cheklangan bolalar uchun qulay shart-sharoit yaratish.

Korreksion ta'limning huquqiy asoslari

O'zbekistonda imkoniyati cheklangan bolalar uchun maxsus ta'lim va rehabilitatsiya jarayonlarini huquqiy tartibga soluvchi bir qator normativ-huquqiy hujjatlar mavjud:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni – barcha bolalarga ta'lim olish huquqini kafolatlaydi.

2. Nogironligi bo'lgan shaxslarning huquqlarini himoya qilish to'g'risidagi xalqaro konvensiya – ta'lim muassasalarida imkoniyati cheklangan bolalar uchun teng sharoit yaratish majburiyatini yuklaydi.

3. Maxsus ta'lim va inklyuziya bo'yicha davlat dasturlari – pedagoglarga uslubiy va metodik qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini belgilaydi.

Korreksion-pedagogik ishlarning uslubiy asoslari

Korreksion pedagogika turli metod va yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Quyida eng samarali uslublar keltirilgan:

Logopedik mashg'ulotlar – nutqida nuqsoni bor bolalar uchun maxsus logopedik darslar;

Psixologik-pedagogik treninglar – bolalarning ijtimoiy moslashuviga yordam beruvchi mashg'ulotlar;

O'quv materiallarini moslashtirish – oddiylashtirilgan darsliklar, Brayl alifbosi, audiokitoblardan foydalanish;

Texnologik yondashuv – maxsus dasturiy ta'minot, interaktiv ta'lim vositalari va sun'iy intellekt yordamida o'qitish.

Korreksion pedagogikada amaliy yordam ko'rsatish usullari.

Imkoniyati cheklangan bolalar uchun amaliy yordam ko'rsatishning asosiy yo'nalishlari quyidagilardan iborat:

Defektolog va logopedlar bilan ishlash – nutqiy va psixologik rivojlanishida muammosi bor bolalar uchun individual mashg'ulotlar tashkil etish.

Reabilitatsion markazlar va maxsus ta'lim muassasalari bilan hamkorlik – bolalar uchun maxsus trening va mashg'ulotlar o'tkazish.

Oilaviy qo'llab-quvvatlash tizimi – ota-onalarni pedagogik jarayonga jalb qilish va ularga maslahatlar berish.

Innovatsion texnologiyalarni joriy etish – interaktiv o'yinlar, sensorli ekranlar va virtual ta'lim dasturlaridan foydalanish.

Xulosa

Korreksion-pedagogik ishlarni tashkil etish imkoniyati cheklangan bolalarning ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirish va ularning jamiyatga integratsiyasini ta'minlash uchun muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonning samaradorligini oshirish uchun pedagoglar, defektologlar va ota-onalar hamkorlikda ishlashi lozim. Maxsus o'quv dasturlari va moslashtirilgan ta'lim materiallaridan foydalanish orqali har bir bolaning ehtiyojlariga mos ta'lim muhitini yaratish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Rasulova G.S. "Defektologiyada korreksion pedagogik yondashuvlar". Toshkent, 2022.

2. Axrorova S.A. "Imkoniyati cheklangan bolalar uchun maxsus ta'lim tizimi". Samarqand, 2021.
3. "Korreksion pedagogika asoslari" (metodik qo'llanma). O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi.
4. "Inson huquqlari va maxsus ta'lim". YUNESKO tomonidan chop etilgan xalqaro tadqiqot.
5. Kun.uz saytidagi "Maxsus ta'limni rivojlantirishga oid yangi qonunchilik" maqolasi.